

## Allmän studieplan för forskarutbildning inom Handikappvetenskap (Disability Research)

Studieplanen gäller för studerande som avslutar utbildningen med doktorsexamen och för studerande som avslutar utbildningen med licentiatexamen.

Handikappvetenskap behandlar funktionsnedsättning och funktionshinder i ett biopsykosocialt perspektiv. Inom ämnet studeras samspelet mellan varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar och olika hinder och möjligheter som kan motverka respektive underlätta individens fulla deltagande i samhället på lika villkor som andra. I kontrast till det biopsykosociala synsättet behandlas även andra perspektiv på funktionsnedsättning och funktionshinder såsom den medicinska- och den sociala modellen. Handikappvetenskap är ett tvärvetenskapligt ämne där kunskap från flera ämnen integreras. Centralt för ämnet är det etiska förhållningssätt som kommer till uttryck i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Forskarutbildningen syftar till att fördjupa den studerandes kunskaper inom det handikappvetenskapliga området och göra den studerande väl beredd för självständiga insatser inom forskning och utvecklingsarbete. Utbildningens mål är att den studerande ska uppnå förmågan att självständigt planlägga och genomföra en kvalificerad forskningsinsats samt att presentera och sprida sina forskningsresultat inom och utanför akademien.

### 1. Utbildningens mål

För doktorsexamen ska den forskarstuderande:

#### *Kunskap och förståelse*

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

#### *Färdighet och förmåga*

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

*Värderingsförmåga och förhållningssätt*

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

För licentiatexamen ska den forskarstuderande:

*Kunskap och förståelse*

- visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

*Färdighet och förmåga*

- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

*Värderingsförmåga och förhållningssätt*

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

## 2. Antagningsvillkor

### 2.1 Grundläggande bestämmelser

För att bli antagen till forskarutbildning krävs att den sökande har dels grundläggande behörighet, dels särskild behörighet enligt nedan. Vidare krävs att den sökande bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att klara utbildningen.

### 2.2 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet att antas till forskarutbildningen har den som har

- avlagt en examen på avancerad nivå,
- har fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller
- på något annat sätt inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Om det finns särskilda skäl, kan fakultetsstyrelsen för en enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet.

### 2.3 Särskild behörighet

Särskild behörighet har den som har kunskaper motsvarande 90 högskolepoäng i något ämne av central betydelse för handikappvetenskap.

Kraven på grundläggande och särskild behörighet anses även uppfyllda av den som har avlagt

motsvarande äldre examen, eller inom eller utom landet har förvärvat motsvarande kunskaper.

### 3. Antagning

#### 3.1 Ansökan

Ansökan om antagning till forskarutbildning i handikappvetenskap ställs till prefekten vid Institutionen för beteendevetenskap och lärande, Linköpings universitet.

#### 3.2 Antagningsbegränsning och urval

Till forskarutbildningen får endast antas så många forskarstuderande som kan erbjudas handledning, godtagbara studievillkor i övrigt och som har studiefinansiering.

Antagningsbegränsning till forskarutbildning tillämpas om antalet behöriga sökande är större än antalet tillgängliga platser. Grunden för urval bland behöriga sökande till forskarutbildning i handikappvetenskap är graden av förmåga att tillgodogöra sig sådan utbildning. Vid urvalet beaktas följande omständigheter:

- studieresultat som visar kreativitet, mognad, förmåga till självständigt omdöme och kritisk analys
- speciella kunskaper och erfarenheter hos den sökande, till exempel yrkesverksamhet, som kan vara av betydelse för att tillgodogöra sig forskarutbildningen.

I första hand görs urvalet på grundval av dokumenterat och av den sökande själv åberopat material, till exempel självständiga studiearbeten och intyg om yrkesverksamhet. Därutöver kan annat beslutsunderlag såsom intervjuer med den sökande vara av betydelse. Vid antagningen tas även hänsyn till den kompetens som de till forskarutbildningen knutna lärarna besitter.

#### 3.3 Beslut om antagning

Beslut om antagning till forskarutbildningen fattas – på delegation från Filosofiska fakulteten – av styrelsen för Institutet för handikappvetenskap (IHV). Innan sådant beslut fattas skall styrelsen för IHV av prefekt vid IBL inhämta godkännande så att prefekten även kan yttra sig över förutsättningarna att uppfylla högskoleförordningens bestämmelser om studiefinansiering. Skulle värdinstitutionen och IHV:s styrelse ha olika uppfattning om antagning av forskarstuderande med hänsyn till förutsättningarna för studiefinansiering skall antagningsbeslutet hänskjutas till fakultetsstyrelsen.

### 4. Utbildningens utformning

#### 4.1. Allmänt

Utbildningen för doktorsexamen omfattar 240 högskolepoäng och består av en kursdel om 60 högskolepoäng och en avhandlingsdel om 180 högskolepoäng. Utbildningen för licentiatexamen omfattar 120 högskolepoäng och består av kurser om sammanlagt 45 högskolepoäng och en vetenskaplig uppsats om 75 högskolepoäng. Sådan examen kan antingen utgöra slutmål för utbildningen eller en etapp i utbildningen till doktorsexamen.

Den studerande bör påbörja sitt vetenskapliga arbete redan under första årets studier och således bedriva forskningsarbete parallellt med kursbundna studier.

## 4.2. Kurser

I doktorsexamen ingår:

*Obligatoriska kurser*, sammanlagt 32,5 hp

- o Baskurs I i handikappvetenskap, 12,5 hp
- o Baskurs II i handikappvetenskap, 12,5 hp
- o Tvärvetenskaplig forskningsmetod – disability research 7,5 hp

*Valbara kurser*, sammanlagt 27,5 hp

Vilken/vilka kurser som en forskarstuderande ska läsa bestäms utifrån forskarstuderandens behov med hänsyn till målen. Valet av kurser planeras av den studerande i samråd med handledaren och fastställs i den individuella studieplanen. Minst 7,5 hp ska innefatta metod med relevans för avhandlingsområdet.

I licentiatexamen ingår:

*Obligatoriska kurser*, sammanlagt 12,5 hp

- o Baskurs I i handikappvetenskap, 12,5 hp

*Valbara kurser*, sammanlagt 32,5 hp

Vilken/vilka kurser som en forskarstuderande ska läsa bestäms utifrån forskarstuderandens behov med hänsyn till målen. Valet av kurser planeras av den studerande i samråd med handledaren och fastställs i den individuella studieplanen. Minst 7,5 p ska innefatta metod med relevans för den vetenskapliga uppsatsen.

Forskarstuderande som undervisar skall genomgå kurs i grundläggande högskolepedagogik.

I forskarutbildningen ingår även forskningsmiljöns seminarieverksamhet.

De individuellt bestämda kurserna fastställs av den studerandes huvudhandledare efter samråd med den studerande. I vissa kurser ges undervisning medan övriga inhämtas genom litteraturstudier.

Forskarutbildningskurser och kurser på avancerad nivå och som inte ingår i villkoren för särskild behörighet kan efter godkännande av IHVs handledarkollegium tillgodoräknas i forskarutbildningen inom kvoten för valbara kurser.

## 4.3 Närmare information

Närmare information om forskarutbildningen lämnas av föreståndaren för IHV.

## 4.4 Avhandling för doktorsexamen

För doktorsexamen skall den forskarstuderande författa en vetenskaplig avhandling, vars omfattning motsvarar 180 högskolepoäng. Avhandlingen skall baseras på ett självständigt forskningsarbete och vara av betydelse för forskningen inom det valda området. Avhandlingen skall utformas antingen som ett enhetligt, sammanhängande vetenskapligt verk (monografiavhandling) eller som en sammanläggning av vetenskapliga uppsatser som den forskarstuderande har författat ensam eller gemensamt med annan person, kompletterad med en sammanfattande diskussion (sammanläggningsavhandling). Uppsatserna skall vara av sådan kvalitet att de kan publiceras i erkända vetenskapliga tidskrifter. Vid lagarbete skall den enskildes arbetsinsats kunna särskiljas och bedömas.

Avhandlingen skall försvaras vid en offentlig disputation. Regler om förfarandet vid disputation finns i Högskoleförordningen, vartill kommer lokala tillämpningsbestämmelser som fastställts av universitetsstyrelsen och av filosofiska fakultetsstyrelsen.

## 4.5 Uppsats för licentiatexamen

För licentiatexamen skall den studerande författa ett vetenskapligt arbete vars omfattning motsvarar 75 högskolepoäng. Uppsatsen skall baseras på ett självständigt forskningsarbete.

Uppsatsen skall försvaras vid ett offentligt seminarium. Filosofiska fakultetsstyrelsen beslutar om de närmare formerna för den vetenskapliga uppsatsens framläggande.

## **5. Utbildningens uppläggning**

### **5.1 Individuell studieplan**

Tillsammans med huvudhandledaren skall den forskarstuderande göra upp en plan för sin forskarutbildning, vilken skall följas upp minst en gång varje år. Huvudhandledaren är ansvarig för rådgivning avseende avhandlingsarbetets inriktning, omfattning och genomförande.

### **5.2 Undervisning**

Undervisningen meddelas huvudsakligen i form av föreläsningar, seminarier och handledning. Den studerande skall under studietiden ta del i vetenskapliga aktiviteter genom att bevista seminarier, gästföreläsningar etc. Den studerande kan ges möjlighet att delta i undervisning och kunskapsprov vid annan fakultet eller annat lärosäte. Det ankommer på forskningsmiljön att erbjuda den forskarstuderande möjligheter att delta i internationella konferenser och kurser.

### **5.3Handledning**

Studerande på forskarutbildning har rätt till handledning under motsvarande fyra års heltidsstudier för doktorsexamen och två år för licentiatexamen. Val av avhandlingsinriktning skall ske i samråd mellan den forskarstuderande och huvudhandledaren och bör ske under utbildningens första termin.

Handledare inom forskarutbildningen är professorer, docenter och forskarassistenter inom för utbildningen relevanta forskningsmiljöer samt särskilt förordnade lärare och kliniker. För varje forskarstuderande ska minst två handledare utses. En av dem ska vara huvudhandledare. Huvudhandledaren skall vara docentkompetent och ha genomgått forskarhandledarutbildning. Biträdande handledare skall ha avlagt doktorsexamen eller ha motsvarande vetenskaplig kompetens. En forskarstuderande som begär det skall få byta handledare. Detta sker efter diskussion i IHV:s handledarkollegium.

Fakultetsstyrelsen har fastställt riktlinjer för prövning av rätt till handledning och andra resurser för den forskarstuderande.

## **6. Examination**

Kunskapskontrollen sker genom skriftlig eller muntlig examination. Tentamina och prov bedöms med något av betygen godkänd eller icke godkänd. Huvudhandledare är examinator för de kurser för vilka särskild examinator ej utsetts.

Doktorsavhandlingen bedöms av en betygsnämnd i enlighet med regler i högskoleförordningen, vartill kommer lokala tillämpningsbestämmelser som fastställts av universitetsstyrelsen och filosofiska fakultetsstyrelsen. Vid betygssättning tas hänsyn både till avhandlingens innehåll och till försvaret av densamma. Avhandlingen skall bedömas med något av betygen godkänd eller underkänd.

Filosofiska fakultetsstyrelsen beslutar om de närmare formerna för licentiatuppsatsens framläggande.

Betyg av licentiatavhandlingen bedöms av en av institutionen utsedd granskningskommitté om minst tre disputerade lärare. Licentiatuppsatsen skall bedömas med något av betygen godkänd eller underkänd.